

Hermann Oskarsson, búskaparfrøðingur:

-Tað varð ov rívuliga farið til verka

Formaðurin í Búskaparráðnum er ikki í iva um, at høvuðsor-søkin til, at ALS-gjaldið aftur hækkar er, at ALS-gjaldið upprunaliga varð lækkað ov nógv.

ALS-GJALDIÐ
Páll Holm Johannesen

So avgjörður er Hermann Oskarsson, tá vit spyrja hann um orsökina til, at ALS-gjaldið nú brádliga aftur skal hækkast. – Inn-gjaldið til skipanina er lækkað við 59 %, og ein-asta orsøkin til lækkingina er, at gjaldið varð niðursett frá 1.januar. Nú leiðslan í ALS hækkar gjaldið aftur er greitt tekin um, at tað varð farið ov rívuliga til verka, sigur Hermann Osk-arsson.

Ein av grundgevingunum

fyri hækkanini av gjaldin-um er, at útgjaldið er 19% hægri enn sama tíðarskeið í fjør. Hermann Oskarsson visir á, at orsøkin til, at út-gjaldið er størri enn í fjør er, at fleiri fólk fáa útgjald samanborið við sama tíðar-skeið í fjør, og at hvør ein-stakur fær størri útgjald enn í fjør.

Útgjaldið í ALS-skipan-ini er mett eftir, hvussu nógvan pening tann ein-staki hevur vunnið mánað-irnar undan hann gjordist areiðsleysur. Tá lønarút-gjaldingarnar í føroyska samfelagnum framvegis hækka, hækkar útgjaldið til tey arbeiðsleysu eisini sam-svarandi.

Vórðu ávaraðir

Formaðurin í Búskapar-ráðnum sigur, at leiðslan í Arbeiðsloysisskipanin varð ávarað í fjør um at ikki at lækka gjaldið ov nógv.

– Á 10-ára haldinum hjá ALS í fjør visti eg á, at arbeiðsloysisgrunnurin var ómetaliga týðningarmikil hjá føroyingum, og tí var sera týðningarmikið, at man ikki leyp frammav, nú tosað varð um at lækka gjaldið. Grundgevingin fyri lækkingin frá 1,25 til 0,5 % var, at eginognin hjá ALS var so stór, og tí undrar tað meg eitt sindur, at stovnurin grundgevu fyri nýggju hækkan, at tey m.a. eru bangin fyri, at tað verður tært av eginognini, um gjaldið ikki verður hækkað aftur, greiðir Hermann Oskarsson frá.

Hann er ikki iva um, at lækkingin á gjaldinum upp-runaliga var ov stór, og tað er orsøkin, at man nú er noyddur at koma afturum-aftur. Spurdur um útlitini fyri einum størri arbeiðs-loysi í Føroyum, svarar Hermann, at framvegis er arbeiðsloysið í Føroyum

Búskaparráðnum er ikki í iva um, at høvuðsor-søkin til, at ALS-gjaldið aftur hækkar er, at ALS-gjaldið upprunaliga varð lækkað ov nógv
Mynd: Savnsmynd

lágt, og hóast hóttanina um hópuppsagnir í kreppuraktu alivinnuni, so er sera týd-ningarmikið, at arbeiðs-loysið í Føroyum verður sett í rætt perspektiv.

– Vit hava framvegis lágt arbeiðsloysi, og verður talan um nakrar uppsagnir í alivinnuni, so fara vit fram-vegis at hava lágt arbeiðs-loysi. Tá arbeiðsloysistølini eru so smá, er rættiliga skjótt, at prosenttølini kunnu tykjast ræðandi, men tá mugu vit sláa kalt vatn í blóðið, og seta tølina í rætt perspektiv, sigur Hermann Oskarsson at enda.

ALS hækkar gjaldið aftur

Økingin av útgjaldin-um av arbeiðsloys-isstuðli, og minni inntøkur, orsaka av lægri lønarvøkstri enn væntað er høv-uðsorsøkin til, at ALS-gjaldið aftur hækkar úr 0,5 til 0,75 frá 1.september í ár

ALS-GJALDIÐ HÆKKAR
Páll Holm Johannesen

Í tíðindaskrivi til fjølmiðl-arnir friggjadagin boðar Arbeiðsloysisskipanin frá, at ALS-gjaldið frá 1. sep-tember í ár hækkar úr 0,5 til 0,75 %. 1. januar í ár varð gjaldið annars sett niður úr 1,25 % til 0,5 %, men nú hevur so leiðslan í ALS avgjørt at hækka gjaldið aftur.

Økt útgjald og lægri inntøkur enn væntað Grundgevingin fyri hæk-kanin er, at tølina fyrstu fimm mánaðirnar í ár vísa, at útgjaldið av arbeiðsloys-isstuðli hetta tíðarskeiðið er út við 19 % hægri enn sama tíðarskeið í fjør. Ur ALS verður sagt, at økingin av útgjaldinum kemur í høvuðsheitum av øktum arbeiðsloysi og hækkanði út-rokningargrundarlagi hjá tí

einstaka.

Somuleiðis er inngjaldið til arbeiðsloysisskipanina hesar fyrstu fimm mánaðir-nar av árinum lækkað við heili 59%, samanborið við tølina í fjør. Høvuðsorsøkin til lækkanina av inngjaldin-um er, at ALS-gjaldspros-entið 1.januar 2003 varð lækkað úr 1,25 % niður í 0,50 %.

Samlaðu lønarútgjald-ingarnar í føroyska samfel-agnum hava eisini verið lægri, enn Arbeiðsloysis-skipanin hevði væntað, og tiskil hava inntøkurnar heldur ikki staðið í mát við metingarnar, sum vóru gjørdar tá figgjarætlanin fyri 2003 varð lögð. Úr ALS verður sagt, at verður gjaldið ikki hækkað, so er vandi fyri, at tað verður tært av eginognini hjá stovninum.

Føroyingar ganga fjøllini í Skotlandi

16 føroyingar fara um mánaðarskiiftið til Skotlands at ganga. Í eina viku skulu tey ganga fjøllini við Glen Affric-dalin

16 føroyingar fara um mánaðarskiiftið til Skotlands at ganga. Tey skulu ganga í fjøllunum við Glen Affric-dalin, sum liggur beint vestanfyri Loch Ness

GONGUTÚRUR
Páll Holm Johannesen

Frá 31 juli til 7.august fara 16 føroyingar til Skotlands at ganga í fjøllunum. Tað eru fólk úr Felagnum Tórs-havn, sum hava tikið stig til ferðina. Hetta er triðju ferð, at slíkur bólkur skipar eini gonguviku uttanlands Í 1998 vóru tey í Jotunheimen í Noregi, og í 2000 varð gingið eftir Eyst-urlandinum í Íslandi. Í ár gongur so leiðin til Skot-lands, har ætlanin er at

ganga fjøllini við Glen Af-frac-dalin. Fjøllini við Glen Affric-dalin eru um 900 til 1300 metrar høg, og leggi-ast kann afturat, at dalurin liggur beint vestanfyri Loch Ness Farið verður á morgni út at ganga, og gingið verður allan dagin til tey koma heimaftur til bústaðin um kvøldið. Gongutúrarnir eru skipaðir saman við skotsk-um ferðaleiðarum, sum

fara at fylgja við føroyska ferðalagum í fjøllunum.

Teir sekstan føroyingar eru allir roynd gongufólk, sum eru von við at ganga alt árið í Føroyum. Gongu-felagið Tórshavn er virkið gongufelag, sum við jøv-num millumbili skipar fyri gongutúrum kring alt landið.

Undirskot í Føroya Banka

Hálvársúrslitið hjá Føroya Banka vísti eitt hall á rakstrinum. Hetta skyldast fyrst og fremst stóru burturleggingarnar í sambandi við alivinnuna

ROKNSKAPUR
Heri á Røggi

Føroya Banki hevur al-mannakunngjørt roknskap-in fyri fyrstu seks mánaðir-nar av 2003. Seinastu árinu hevur bankin almannagjørt eitt metstórt yviskot fyri og annað eftir. Men nú er aftur gerandisdagur í Føroyum, og Føroya Banki hevði fyrstu seks mánaðirnar í ár eitt undirskot áljóðandi 29 mió. áðrenn skatt. Eftir skatt er hallið 23 milliónir krónur. Hetta er fyrstu ferð síðani 1993, at Føroya Banki hevur havt undirskot.

Og undirskotið skyldast alivinnuni. Føroya Banki er noyddur at siggja truplu støðuna hjá vinnuni í eyg-uni, og neyðugt hevur verið at økt burturleggingar í sam-bandi við lánveitingarnar til alivinnuna við 124 millión-um. Samanlagt hevur Fø-roya Banki burturleggingar fyri í alt 607 mió. kr.

Forstjórin í Føroya Banka, Jørn Astrup Han-sen, sigur, at tað er ilt at meta um, hvørt Føroya banki fer at tapa allan hend-an pening, ella tað verður møgultigt seinni at inntøku-føra ein part av burturlegg-ingunum, soleiðis sum tað hevur borið til í nitiárunum. Inntøkuførdu burturlegg-ingarnar teljast millum fremstu orsøkirnar til, at Føroya Banki síðanin 1993 hevur havt risayvirskot.

Upp og niður

Tað lögna ella paradoksið við hálvársroknskapinum

hjá Føroya Banki er, at burtursæð frá gongdini í alivinnuni, so er úrslitið betri enn nakrantíð.

Yvirskotið av figgjarpost-um er 153 milliónir, og tað er 8,2% meira enn fyrstu seks mánaðirnar í fjør.

Fakta

Fyrsta hálvár í ár háttaði seg soleiðis hjá Føroya Banka:

Tøl í mió. kr.

2003	Broyting í mun til 2002
Úrslit av figgjarpost	153 8,2%
Útreiðslur	63 -0,6%
Tap og burturleggingar	117
Úrslit av kapitaláhugamálum	-2
Úrslit av vanligum rakstri á/ skatt	-29
Útlán	3.316 -1,5
Innlán	3.793 -0,8
Eginogn	1.469 -1,6
Javni	5.362 -2,2

Føroya Banki hevði fyrsta hálvár í ár eitt undirskot
Mynd: Jens Kristian Vang

Burtursæð frá alivinnuni hevði Føroya Banki 95 milliónir í yvirskotið, og hetta er tað mesta nakrantíð.

Vit eru sera væl nøgdir við rakstrarúrslitið burtur-sæð frá alivinnuni. Tølina eru sum heild sum tey plaga at vera, og roknast skal ikki við, at undirskot í roknskapinum verður van-ligt hjá Føroya Banka, sigur Jørn Astrup Hansen.

Forstjórin roknar við einum yvirskoti seinna hálvár.

Hálvársúrslitið hjá Fø-roya Banki sigur eisini nógv støðuna hjá føroyska bú-skapinum og samfelagnum, har bankin, sum er sloppin at kalla heilt undan tapum seinnu árinu, eisini missir pening. Hetta er nakað, sum bankin áður hevur tos-að um.

Tað kom eitt sindur seinni, enn vit høvdu roknað við, men tað rakti okkum harðari, sigur Jørn Astrup Hansen.

Men fólk skulu als ikki rokna við, at Føroya Banki við sínari 1,4 mia. stóru eginogn er í vanda.

Hetta er eingin katastrofa. Føroya Banki er væl fyri, og hetta verður ikki vanligt í framtíðini, sigur Jørn Astrup Hansen.

Føroya Banki:

Klára at standa ímóti tapi

Føroya Banki er væl fyri og hevur ikki brúk fyri hjálpi til lánveitingar til alivinnuna, sigur Jørn Astrup Hansen, forstjóri í Føroya Banka

ALIVINNA
Heri á Røggi

Í hálvársroknskapinum hjá Føroya Banka hevur bankin økt burturleggingar á útlánun til alivinnuna við 124 milliónum. Orsøkin er tronga støðan, ið alivinnan er komin í. Hesa støðu hevur Jørn Astrup Hansen, forstjóri í Føroya Banka,

eisini áður gjørt vart við í Sosialinum, har millum annað nevnr, at eginpen-ingurin er um at hvørva í alivinnuni.

Føroya Banki metir, at bankin við sínum burtur-leggingum í hálvársrokn-skapinum 2003 hevur tikið hædd fyri teimum tapum, ið hótta alivinnuna. Føroya Banki hevur soleiðis gjørt seg til reiðar til luttøku í endurreisingini av vinnuni, verður sagt í tíðindaskrivi í sambandi við hálvársrokn-skapin.

Tær 124 milliónirnar um-fata eisini smoltstöðir og sláturvirki. Tað verður lagt eina við, at bankin eftir hetta í fullan mun hevur burturlagt tann partin av út-lánum bankans í alivinnuni,

ið ikki verða hildin at vera umfataði av trygdum, ser-liga veð í fiski, sum varliga er virðismettur við støði í núverandi, sera lágu, laksa-prisum.

Tørva onga hjálpi

Eftir fyrstu útmeldingarnar hjá Føroya Banka um støð-una hjá alivinnuni, er bank-in vorðin kritiseraður fyri at leita eftir einum útvegi burturúr alivinnuni fyri ikki at liða tap.

Men leiðslan í Føroya Banka visir aftur, at teir leita eftir hjálpi til lánveit-ingarnar til alivinnuna, ella at bankin ikki er førur fyri at standa ímóti tapum í alivinnuni.

Við eini áogn í alivinnuni

á 560 milliónir krónur og burturleggingum á 607 mió. og eginpeningi áljóð-andi 1.469 mió., Føroya Banki í fullan mun førur fyri at standa ímóti tapum í alivinnuni, sigur Jørn Astr-up Hansen.

Bankin mælir til, at myndugleikarnir ikki gera tilvurna hjá alivinnuni truplari enn hon er, tí alivinnan er undir trýsti frá øllum síðum. Bankin mælir til at styrkja vinnuna – ikki lánveitararnar.

Bankin mælir til, at myndugleikarnir ikki gera tilvurna hjá alivinnuni truplari enn hon er, tí alivinnan er undir trýsti frá øllum síðum. Bankin mælir til at styrkja vinnuna – ikki lánveitararnar.

Tørvur á tiltøkum

Givið er, at føroyska ali-vinnan er komin í eina trupla støðu. Kreppan í alivinnuni, sum vit loyva okkum at kalla støðuna,

skyldast fyrst og fremst eitt alt ov stórt útbøð av alifiski á heimsmarknaðinum, so-leiðis at prisurin liggur væl undir framleiðslukostnaðin í Føroyum. Samstundis eig-ur føroyska alivinna eisini ein ringan figginda í ILA smittuni, sum tamarhald ikki er fingið á. Sum nevnt mælir Føroya Banki til, at tiltøkt verða sett í verk fyri at styrkja ali-vinnuna. Og neyðugt er við einum samskipaðum tiltaki við luttøku frá alivinnuni, íleggjarum, fóðurveitarum, peningastovnum og mynd-ugleikunum, verður sagt í tíðindaskrivi frá Føroya Banka.

Stóru tapini hjá alivinn-uni hava dreinað tað nógva av eginpeninginum úr vinn-

uni, og hetta er fyrsta for-treyt fyri, at alivinnan skal koma aftur á fótur. Í fjór átti alivinnan 23% av samlaða føroyska útflutningsvirðin-um. Tá eginpeningurin er mistur, er neyðugt at tilføra nýggjan eginpening, og her leggur Føroya Banki upp til, at bankin kann vera við til at gera hetta eitt sindur lættari.

– Er eginpeningurin mistur, er neyðugt at tilføra nýggjan kapital, um fyri-tøkan skal halda áfram. Og so er møgultigt, at lánveitar-arnir við eini avskrivning mugu vera við til at skapa grundarlag fyri nýggjum kapitalinnskoti, sigur Jørn Astrup Hansen.